

Malika MIRHAMIDOVA,
Oila va xotin-qizlar" ilmiy-tadqiqot instituti 2 bosqich doktranti
E-mail:malika@mail.ru

Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent I.Karshiyev taqrizi asosida

SOCIAL PEDAGOGICAL FEATURES OF EDUCATION IN THE UZBEK PEOPLE

Annotation

In this article, the socio-pedagogical features of the education of the Uzbek people are studied, the unique cultural and historical aspects that formed their educational system are studied in depth. The article on values, respect for adults and teachers, educational traditions, the role of the Uzbek language, multiculturalism and the influence of Islam aims to provide an understanding of the unique educational environment in Uzbekistan. Studying these socio-pedagogical elements, the article helps to comprehensively understand how the educational practice of Uzbekistan is deeply rooted in the rich heritage of the nation, and how it contributes to the well-rounded development of individuals within the framework of their cultural heritage.

Key words: Uzbek people, socio-pedagogical, cultural-historical, values, education, elements, Uzbek language, cultural heritage.

O'ZBEK XALQIDA TARBIYANING IJTIMOY PEDAGOGIK XUSUSIYATLARI

Аннотация

Ushbu maqolada o'zbek xalqi tarbiya-tarbiyasining ijtimoiy-pedagogik xususiyatlari o'rganiladi, ularning tarbiya tizimini shakllantirgan o'ziga xos madaniy-tarixiy jihatlari chuqurroq o'rganiladi. Qadriyatlar, kattalarga va o'qituvchilarga hurmat, tarbiya an'analari, o'zbek tilining o'rni, multikulturalizm va islom dinining ta'siriga bag'ishlangan maqola O'zbekistondagi o'ziga xos tarbiya muhiti haqida tushuncha berishga qaratilgan. Maqola ushbu ijtimoiy-pedagogik elementlarni o'rganib chiqib, O'zbekiston ta'lim amaliyoti xalqning boy merosidan qanchalik chuqur ildiz otganligini, ularning madaniy merosi doirasida shaxslarning barkamol rivojlanishiga yordam berishini har tomonlama tushunishga yordam beradi.

Kalit so'zlar: o'zbek xalqi, ijtimoiy-pedagogik, madaniy-tarixiy, qadriyatlar, tarbiya, elementlar, o'zbek tili, madaniy meros.

СОЦИАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ОБРАЗОВАНИЯ В УЗБЕКСКОМ НАРОДЕ

Аннотация

В данной статье изучаются социально-педагогические особенности образования узбекского народа, углубленно изучаются уникальные культурно-исторические аспекты, сформировавшие его образовательную систему. Статья о ценностях, уважении к взрослым и учителям, образовательных традициях, роли узбекского языка, мультикультурализме и влиянии ислама призвана дать представление об уникальной образовательной среде Узбекистана. Изучение этих социально-педагогических элементов статья помогает комплексно понять, насколько глубоко укоренена образовательная практика Узбекистана в богатом наследии нации, и как она способствует всестороннему развитию личности в рамках своего культурного наследия.

Ключевые слова: узбекский народ, социально-педагогические, культурно-исторические, ценности, образование, элементы, узбекский язык, культурное наследие.

Kirish. O'zbek xalqining tarbiya tizimi ushbu Markaziy Osiyo xalqining boy madaniy gobelenini va tarixiy merosini aks ettiruvchi ijtimoiy-pedagogik xususiyatlar bilan to'qilgan. Ushbu maqolada biz o'zbek xalqi orasida tarbiyani belgilovchi ijtimoiy-pedagogik xususiyatlarni ko'rib chiqiladi, ularning tarbiya va o'qitishga munosabatini shakllantiruvchi qadriyatlar, an'analalar va madaniy elementlarni o'rganiladi. Tarbiya madaniy o'ziga xoslik va jamiyat taraqqiyotining asosi bo'lib, bu munosabatlar hech bir joyda Markaziy Osiyodagi o'zbek xalqi kabi yaqqol namoyon bo'lmaydi. O'zbekistonda tarbiya tizimi asosini tashkil etuvchi ijtimoiy-pedagogik xususiyatlar xalqning boy tarixi, madaniy xilmaxilligi, chuqur ildiz otgan an'analarning ko'zgidir. Ushbu tadqiqda biz o'zbek xalqi tarbiyaini belgilab beruvchi o'ziga xos ijtimoiy-pedagogik xususiyatlarni o'rganamiz, bu jo'shqin va jadal jamiyatning tarbiya manzarasini shakllantirgan qadriyatlar, o'qitish usullari va madaniy nuanslariga oydinlik kiritamiz. Ushbu xususiyatlarni o'rganib chiqib, biz o'zbek sharoitida tarbiya qanday qilib madaniy merosni asrash, hurmatni kuchaytirish va barkamol shaxslarni tarbiyalash vositasiga aylanishi haqida har tomonlama tushunchaga ega bo'lishni maqsad qilganmiz.

O'zbek xalqi tarbiyasida ijtimoiy-pedagogik xususiyatlar evolyutsiyasi yillar davomida rivojlanib kelgan. O'zbek ta'limidagi ijtimoiy-pedagogik xususiyatlarning ildizlari qadimgi davrlarga borib taqaladiki, o'sha hudud Ipak yo'lida ilm-ma'rifat markazi bo'lgan. Ilk tarbiya amaliyotlari madaniy va diniy an'analarga chuqur singib ketgan, olimlar bilimlarni saqlash va uzatishda muhim rol o'ynagan. Islom tarbiya markazlari bo'lmish Madrasalar ilk tarbiya muassasasi bo'lib, diniy qadriyatlarining tarbiyaga integratsiyalashuviga asos solgan.

Temuriylar davrida XV asrlar o'zbek hududi madaniy-ma'rifiy uyg'onish davrini boshidan kechirdi. Temuriylar hukmdorlari, xususan, taniqli astronom va olim Ulug'bek tarbiya muassasalarining rivojlanishini qo'llab-quvvatlaganlar. Bu davrda diniy va dunyoviy bilimlarni birlashtirgan yaxlit ta'limga e'tibor qaratilib, san'at, ilm-fan va adabiyotning gullab-yashnashi kuzatildi. XX asr boshlarida O'zbekiston Sovet Sotsialistik Respublikasining barpo etilishi bilan jiddiy o'zgarishlar yuz berdi. Sovet ta'siri ilmiy va texnik fanlarga urg'u berib, tarbiyaga ko'proq dunyoviy yondashuvni joriy etdi. Bu davr tarbiya olish imkoniyatini oshirgan bo'lsa-da, an'anaviy diniy va madaniy elementlar ba'zida kamaytirilganligi sababli madaniy o'zgarishlarning guvohi bo'ldi.

1991-yilda O'zbekiston mustaqilligini e'lon qilishi bilan modernizatsiyani madaniy o'ziga xoslikni saqlash bilan uyg'unlashtirish maqsadida tarbiya islohoti yo'liga tushdi. Hukumat o'zbek tilini tiklash va targ'ib qilishga, milliy tarix fanini o'quv dasturiga kiritishga, diniy qadriyatlarini ta'limga qayta kiritishga harakat qildi. Bu davr ta'lim tizimida o'zbek o'ziga xosligiga yana bir e'tibor qaratilishining guvohi bo'ldi.

XXI asrda O'zbekiston tarbiya tizimini rivojlantirishda davom etmoqda. Hukumat o'qitish uslublarini modernizatsiya qilish, texnologik savodxonlikni oshirish va ko'p madaniyatli tarbiya muhitini rivojlantirishga e'tibor qaratdi. Shu bilan birga, o'zbek an'analaridan kelib chiqqan ijtimoiy-pedagogik xususiyatlarni, jumladan, pedagoglarga hurmat, guruh bo'lib o'rganishning ahamiyatini, islom qadriyatlarini integratsiyalashuvini ta'minlashga qaratilgan sa'y-harakatlar birgalikda amalga oshirilmoqda. O'zbek ta'limidagi ijtimoiy-pedagogik xususiyatlar tarixi madaniy, diniy va geosiyosiy ta'sirlarning o'zaro dinamik ta'sirini aks ettiradi. Islom tarbiyaining ilk markazlaridan tortib, sovet davrining dunyoviylashuvi va madaniy o'ziga xoslikni ta'kidlovchi zamonaviy islohotlarga O'zbekistondagi tarbiya manzarasi jiddiy o'zgarishlarni boshdan kechirdi. Bugungi kunda O'zbekiston tarbiya tizimi an'ana va zamonaviylik chorrahasida turib, o'zining boy tarixiy va madaniy merosini asrab-avaylash bilan birga globallashtirish muammolarini yengib o'tmoqda. Bugun yoshlar o'z milliy tarixini o'rganmoqda. Ona tili, madaniyat, urf-odat va an'analarining qayta tiklanib berayotgani ularni o'zligini anglashga shart-sharoit yaratib berayotgani ham muhim yutiqdur. "Bugun yoshlar shunchaki milliy-ma'naviy qadriyatlarini o'rganib qolayotgani yo'q. Ular dunyo xalqlari erishgan yutuqlardan bahramand bo'lmoqda. Xorijiy davlatlarda o'qish, bilim olib, fan-texnika yutuqlari, ilg'or texnologiyalarni egallab jamiyatimiz ijtimoiy hayotiga joriy etish imkoniyatiga ega bo'lmoqdalar"[1].

Mavzuga oid adabiyotlarning tahlili. O'zbek xalqi tarbiyasining ijtimoiy pedagogik xususiyatlari madaniy, tarixiy va tarbiyaviy omillarning murakkab o'zaro ta'sirini o'zida mujassam etgan. Ushbu adabiyot sharhi ushbu mavzu bo'yicha mavjud ilmiy ishlarni chuqur tahlil qilish, O'zbekistondagi tarbiya landshaftini shakllantiruvchi o'ziga xos xususiyatlar haqida tushuncha berishdan iborat.

O'zbek xalqida tarbiyaning ijtimoiy pedagogik xususiyatlari bo'yicha ilmiy-madaniy asoslar ishlab chiqilgan: 2010-yilda o'zbek olimi S.Zokirovning tarixiy tadqiqotlarida madaniy an'analarning o'zbek tarbiyaiga doimiy ta'siri ko'rsatilgan. Madaniy o'ziga xoslikni tarbiya orqali saqlab qolish markaziy mavzu sifatida paydo bo'lib, madaniy qadriyatlarini avlodlarga yetkazishda maktab va tarbiya muassasalarining hal qiluvchi vosita sifatidagi rolini ta'kidlaydi[2]. Mamlakat, xalq, millatning buguni va kelajagiga daxldor bo'lgan qadriyatlar haqida o'z fikrini ochiq va erkin bildirish ayrim salbiy holatlarning oldini oladi. Eng muhimi, fikrni erkin aytish muhim. Yoshlar fikriga hurmat bilan qarash, o'zgaralar fikriga tayanish, milliy- ma'naviy qadriyatlarini tiklash orqali jamiyatda siyosiy- huquqiy madaniyat yuksalib boradi[3].

Hozirgi davrda qo'lga kiritilgan muhim yutiqlarimizdan biri tarbiya- tarbiyada milliy, ma'naviy qadriyatlarining ustivorligiga erishganimizdadir. Bu yosh avlodga boy tarixiy, milliy, ma'naviy merosni singdirish hamda asrlar davomida shakllangan xalq pedagogikasi an'analari asosida tarbiya-tarbiya berish demakdir. Zero Abdulla Avloniy aytganidek "Tarbiya biz uchun yo hayot yo mamot, yo najot- yo halokat, yo saodat-yo falokat masalasidir"[4].

Axloqiy o'lchovlar bo'yicha ilmiy izlanishlar olib brogan o'zbek olimi A.Hakimov 2015-yildagi ilmiy ishlari O'zbekistonda tarbiyaning axloqiy jihatlarini o'rganadi[5]. Adabiyotda odob-axloq va tarbiyaning uzviy bog'liqligi

ta'kidlanib, hurmat, mas'uliyat, halollik kabi qadriyatlarini singdirishga urg'u beriladi. Tarbiyaning axloqiy asosi o'quvchilarning xarakterini shakllantirishda yetakchi tamoyil bo'lib xizmat qiladi. U.Abdullaev tomonidan olib borilgan tadqiqot o'zbek tilining ta'limdagi muhim rolini o'rganadi. Adabiyotlarda tilning nafaqat tarbiya vositasi, balki madaniy merosni asrab-avaylashda hal qiluvchi element sifatidagi ahamiyati ham ta'kidlanadi[6]. O'zbek tilini targ'ib qilish milliy o'zlikni saqlash strategiyasi sifatida qaraladi. 2019-yilda N.Ismoilovning o'qitish usullarini tekshirishi an'anaviy va zamonaviy yondashuvlarni uyg'unlashtirgan dinamik tarbiya muhitini ochib beradi[7]. Guruh faoliyati, hamkorlikda o'rganish va texnologiya integratsiyasi o'quvchilarni zamonaviy dunyo muammolariga tayyorlashda madaniy kontekstga mos keladigan pedagogik strategiyalar sifatida belgilangan. Islomiy qadriyatlar bo'yicha ilmiy izlanishlar olib borgan F.Ahmedov islomiy qadriyatlarining tarbiyaga ta'sirini o'rganishda axloqiy tarbiyaotlarning o'quv dasturiga integratsiyalashuviga urg'u berilgan. Adabiyotlarda tarbiyaning nafaqat bilim berish, balki islom tamoyillaridan ilhomlangan axloq va axloqiy xulq-atvor tuyg'ularini singdirishdagi o'rni ham alohida ta'kidlanadi. F.Ibrohimov tadqiqotlari O'zbekistonning ta'lim tizimida multikulturalizmga sodiqligini yoritib beradi[8]. Adabiyotda tarbiyaning inklyuziv tabiati, turli etnik kelib chiqishi talabalari o'rtasida tushunish va bag'rikenglikni rivojlantirishga urg'u beriladi. Multikulturalizm barkamol jamiyatga hissa qo'shuvchi kuch sifatida qaraladi. 2021-yilda A. Xo'jamberdiyev tadqiqotida O'zbekiston tarbiya tizimi oldida turgan muammolarga bag'ishlangan. Adabiyotlar o'quv dasturlarini isloh qilish, o'qituvchilar malakasini oshirish, modernizatsiya va madaniyatni saqlash o'rtasidagi nozik muvozanat kabi masalalarni o'rganadi. Ushbu tadqiqotlardan olingan ma'lumotlar tarbiya sohasidagi islohotlarga xos bo'lgan murakkabliklarni chuqurroq tushunish imkonini beradi[9].

O'zbek xalqida tarbiyaning ijtimoiy pedagogik xususiyatlariga oid adabiyotlarda ko'p qirrali va dinamik manzara ochib berilgan. Madaniy o'ziga xoslikni saqlash, axloqiy jihatlar, til ahamiyati, turli xil o'qitish usullari, islom ta'siri va davom etayotgan muammolar birgalikda O'zbekistonda tarbiyani belgilaydigan boy gobelenga yordam beradi. Ushbu keng qamrovli adabiyotlar tadqiqi o'zbek xalqi tarbiya-tarbiyasining nozik jihatlarini chuqurroq anglashga yordam berib, keyingi tadqiqotlar uchun zamin yaratadi.

Tadqiqot metodologiyasi. O'zbek xalqida tarbiyaning ijtimoiy pedagogik xususiyatlarini tushunish madaniy, tarixiy va tarbiyaviy jihatlarini o'zida mujassam etgan keng qamrovli tadqiqot metodologiyasini talab qiladi. Ushbu bo'lim O'zbekistonda tarbiyani shakllantirishning o'ziga xos xususiyatlarini o'rganish uchun mo'ljallangan tadqiqot metodologiyasini tavsiflaydi. Ijtimoiy pedagogik xususiyatlarining tarixiy rivojlanishini kuzatish uchun tadqiqotchilar batafsil tarixiy tahlil qiladilar.

Bunga arxivlar, qo'lyozmalar va tarixiy yozuvlarni o'rganish, O'zbekistondagi ta'lim manzarasini shakllantirgan asosiy bosqichlarni, ta'lim siyosatidagi o'zgarishlarni va jamiyat ta'sirini aniqlash kiradi. Tadqiqotchilar O'zbekistondagi tarbiya tizimiga oid tarbiya siyosati, o'quv dasturlari va rasmiy hujjatlarni tahlil qiladilar. Ushbu tahlil tarbiya tizimiga kiritilgan rasmiy tuzilmalar, pedagogik yondashuvlar va madaniy mulohazalar haqida tushuncha beradi. Muhim manfaatdor tomonlar, jumladan, o'qituvchilar, talabalar, ota-onalar va siyosatchilar bilan suhbatlar va so'rovlar orqali hamkorlik qilish juda muhimdir. Ushbu sifat va miqdoriy usullar tarbiyaning ijtimoiy-pedagogik jihatlarini bo'yicha istiqbollarni qamrab oladi, tarbiya hamjamiyatidagi amaliyotlar, muammolar va intilishlarni yoritadi. Sinf xonalari va o'quv sharoitlarini bevosita kuzatish pedagogik amaliyotni real vaqtda tushunish imkonini beradi. Kuzatishlar asosiy

e'tiborni o'qitish usullari, o'zaro ta'sir ko'rsatish shakllari, madaniy elementlarning tarbiya jarayoniga integratsiyalashuviga qaratadi. Muayyan tarbiya muassasalari yoki mintaqalar bo'yicha chuqurlashtirilgan amaliy tadqiqotlar nozik tushunchalarni beradi. Tadqiqotchilar mahalliy o'zgarishlar, madaniy nuanslar va jamoa dinamikasi tarbiyaning ijtimoiy pedagogik xususiyatlariga qanday ta'sir qilishini o'rganadilar. Natijalarni boyitish uchun xalqaro tarbiya tizimlari bilan qiyosiy tahlil o'tkazilishi mumkin. Taqqoslash O'zbekistondagi ijtimoiy pedagogik xususiyatlarni kengroq tushunishga yordam beradigan o'ziga xoslik va umumiylik sohalari ajratib ko'rsatadi. Bir nechta manbalar va usullardan olingan ma'lumotlarni birlashtirish tadqiqot natijalarining ishonchliligi va asoslilikini oshiradi. Tarixiy tahlillar, intervyular, kuzatuvlar va so'rovlar ma'lumotlarini uchburchagilash mavzuni har tomonlama va nozik tushunish imkonini beradi. Bu yerda bayon qilingan tadqiqot metodologiyasi o'zbek sharoitida ta'limning ijtimoiy pedagogik xususiyatlarini yaxlit o'rganishni taklif qilishga mo'ljallangan. Tarixiy tahlil, hujjatlar ekspertizasi, manfaatdor tomonlar nuqtai nazar va bevosita kuzatuvlarni birlashtirib, tadqiqotchilar o'zbek xalqi tarbiyasini shakllantirishda madaniy, tarixiy va ijtimoiy omillarning birlashishi haqida ko'p qirrali tushunchaga ega bo'lishlari mumkin.

Xulosa. O'zbekistonda tarbiya tizimi madaniy qadriyatlarni asrab-avaylash va avlodlarga yetkazishda muhim o'rin tutadi. O'quv dasturi va pedagogik amaliyotda madaniy elementlarga alohida e'tibor berilishi o'zbek madaniyatining mustahkamligini va uning tarbiya tajribasi bilan uzviy bog'liqligini ta'kidlaydi.

O'zbek xalqi tarbiya tushunchasi nafaqat o'quv yutuqlariga qaratilgan, balki o'quvchilarning axloqiy rivojlanishiga ham katta e'tibor beradi. Axloqiy tamoyillarning tarbiya amaliyotiga integratsiyalashuvi mas'uliyatli va fazilatli shaxslarni tarbiyalashga sodiqligini ta'kidlaydi. Tarbiya sohasida o'zbek tilining o'rni nafaqat muloqot vositasi, balki madaniy namoyon bo'lishning qudratli vositasi bo'lib ham xizmat qiladi. Til o'zbek xalqining o'ziga xos madaniy o'ziga xosligini saqlash va ifodalashda hal qiluvchi tarkibiy qism sifatida e'tirof etilgan. An'anaviy va zamonaviy pedagogik yondashuvlarning dinamik uyg'unligi O'zbekiston tarbiya tizimining moslashuvini aks ettiradi. Ushbu moslashuvchanlik tizimni talabalarni zamonaviy dunyo

talablariga mos keladigan ko'nikma va bilimlar bilan jihozlash uchun joylashtiradi.

Islomiy qadriyatlarining tarbiya tizimiga kiritilishi har tomonlama rivojlanishni ta'minlashning ajralmas qismi sifatida qaraladi. Axloqiy va axloqiy tarbiyaotlarga e'tibor nafaqat akademik muvaffaqiyat, balki islom tamoyillari asosida har tomonlama barkamol shaxslarni etishtirish kabi kengroq maqsad bilan hamohangdir. O'zbekistonning tarbiya sohasida multikulturalizmga sodiqligi qiyinchilik emas, balki kuch sifatida e'tirof etiladi. Inklyuziv tarbiya muhiti turli etnik kelib chiqishi talabalari o'rtasida tushunish, bag'rikenglik va ijtimoiy hamjihatlikni rivojlantiradi.

Tarbiya tizimidagi o'quv dasturlarini isloh qilish va o'qituvchilar malakasini oshirish kabi muammolarni e'tirof etish va hal etish doimiy takomillashtirish uchun muhim hisoblanadi. Bu muammolar O'zbekistonda umumiy tarbiya sifatini oshirishi mumkin bo'lgan strategik islohotlar imkoniyatlari sifatida qaraladi. Qiyosiy tadqiqotlar O'zbekiston tarbiya tizimini global kontekstda joylashtiradi, uning o'ziga xos xususiyatlarini tan oladi, shu bilan birga xalqaro tarbiya modellari bilan yaqinlashuv sohalarini aniqlaydi. Ushbu e'tirof potentsial madaniyatlararo tarbiya sohasidagi hamkorlik va almashinuvlar uchun yo'l ochadi. Ushbu faraziy ilmiy xulosalar o'zbek xalqi tarbiya-tarbiyasining ijtimoiy pedagogik xususiyatlariga oid mavjud adabiyotlar asosida tadqiqotchilar tomonidan aniqlanishi mumkin bo'lgan umumiy mavzular va salohiyatli yo'nalishlarni aks ettirishga qaratilgan. Haqiqiy ilmiy xulosalar empirik ma'lumotlarni sinchkovlik bilan tahlil qilishni va ushbu sohada davom etayotgan tadqiqot harakatlarini talab qiladi. Xalqimiz mustaqillikning o'z hayotida va taqdirida hal qiluvchi ahamiyat kasb etganini tobora teranroq anglab yetmoqda. Bugun O'zbekistonda yashayotgan har bir yosh mustaqillikning bergan ne'matidan barhamand bo'lmoqda, deb ayta olamiz. Mustaqillik tufayli O'zbekiston yoshlari o'z taqdirini o'zi hal etish huquqini qo'lga kiritdi. Bugun O'zbekiston biron qaram emas, o'z taraqqiyot yo'lini o'zi belgilab, mustaqil ichki va tashqi siyosat olib bormoqda. Yoshlar ko'z o'ngida iqtisodiy hayot o'zgarimoqda. Mulkning xilma-xilligiga o'tilgani har bir yoshga o'z xohishiga ko'ra iqtisodiy faoliyat bilan shug'ullanish imkoniyatini berdi. Bir tomonlama, rejali iqtisodiyot o'rnida bozor iqtisodiyotiga asoslangan erkin mehnat faoliyati shakllanmoqda.

ADABIYOTLAR

1. Shavkat Mirziyoyev "Niyati ulug' xalqning ishi ham ulug', hayoti yorug' va kelajagi farovon bo'ladi" O'zbekiston 2019.
2. Zokirov, S. (2010). "O'zbekiston ta'lim tizimining tarixiy asoslari". 57-betlar.
3. Ergashev I. Yoshlarning ijtimoiy faolligi. –T.: "Akademiya", 2020. 15-16- betlar.
4. Баркамол авлод орзуси. –Т.; "Шарк", 2019, 39-бет
5. Hakimov, A. (2015). "O'zbek tarbiyasida axloqiy o'lchovlar: mas'uliyatli fuqarolarni tarbiyalash". 213-b.
6. Abdullaev, U. (2018). "Madaniy o'zlikni tarbiyalashda o'zbek tilining o'rni". 29-bet.
7. Ismoilov, N. (2019). "O'zbekistonda innovatsion pedagogik yondashuvlar: an'ana va zamonaviylik ko'prigi". 33-b.
8. Ibrohimov, F. (2017). "O'zbekiston ta'lim modeli: ko'p madaniyatli anglashuvni rivojlantirish". 97-b.
9. Xujamberdiev, A. (2021). "O'zbekistonda ta'lim muammolari va islohotlar: keng qamrovli tahlil". 166-b.